

Meşhur ýazyjylaryň durmuşyndan: Onore de Balzak

Category: Kitapcy, Nukdaýnazar, Romanlar, Ýazyjy şahyrlaryň we alymlaryň terjimehaly

написано kitapcy | 23 января, 2025

Meşhur ýazyjylaryň durmuşyndan: Onore de Balzak MEŞHUR ÝAZYJYLARYŇ DURMUŞYNDAN

Okyjylar üçin käte ýazyjy-şahyrlaryň eserlerinden olaryň şahsy durmuşy has gyzykly, has özüne çekiji bolup görünýär.

Amerikan ýazyjysy Robert Şnakenbergiň birinji neşiri 2008-nji ýylda çykan «Meşhur ýazyjylaryň syrly durmuşy» («Secret Lives of Great Authors» / «Тайная жизнь великий писателей») atly kitaby hem hut şol nukdaýnazardan ýazylan kitap bolsa gerek. Aşakda şol kitapdan bölekleri siziň dykgatyňyza ýetirýäris.

■ **ONORE DE BALZAK** (20.05.1799-18.08.1850)

Onore de Balzak ilki-ilkiler özüne «0 diýen üýtgeşikligim ýok» diýenem bolsa, «ýöne tutumym giň» diýmegi ýadyndan çykarmandy. Ol muny diýmek bilen öz daşky keşbini göz öňüne tutup aýdypdyrmy, ýa-da ýazýan eserleriniň intellektual göwrüminiň uludygyna kakdyrypdyrmy, belli däl. Emma Balzagyň meşhur prozaçylaryň arasynda iň çişigi bolandygy welin belli. Ol çakdanaşa iýermenligi, eksantrik geýnişi we gödekligi bilen ýaka tanadypdyr. Ýazyjy iýýän zadyny köplenç çemçeläp däl-de, pyçak bilen iýýän eken. Lukmasyny owurdyna alyp çeynäp durkanda, daş-töweregine syçradyp iýipdir.

Adamlar onuň şahsy hüý-häsiýetleri, ýaramaz endikleri barada näme diýseler-de, nähili düşünseler-de, onuň beýik ýazyjylyk sypatynyň öňünde hormat bilen baş egdeler gerek. Onuň «Adamzat komediýasy» romanlar tapgyry Napoleondan soňky fransuz jemgyýetiniň beletlik bilen ýakyndan synlanyp ýazylan çeper beýanydyr.

Balzak ilkibaşda dramaturg hökmünde tragediýa žanrynda

eserleri ýazmak isläpdir. Ýöne onuň Oliwer Kromweliň durmuşyndan söhbet açýan pýesasyny okan professorlaryň biri Balzagyň ejesine oglunyň edebiýatdan başgaçarak bir ugur saýlasa gowy boljakdygyny aýdypdyr. Balzak lapykeçlige düşmändir we döredijilikden daşlaşmandyr.

Ýazyjy 1822-nji ýylda baş romany birden ýazyp gutarýar. Romanlaryna-da öz adyndan üýtgedip alan «Lord R'Hoone'» diýen toslama awtoryň adyny goýýar. Ol mundan beýläk monah eşigini egninden çykarman, gijelerine diňe kofe içip, günüň on baş sagadyny ýazyp geçirýär. Hernä Balzak çilim çekmeýän eken. Ol çilimiň ysgyndan gaçyrýandygyna ynanyrdy. Ýazyjy köpçülikleýin çäreler hem işjeň gatnaşyp, ýazýan romanlaryna tema toplapdyr. Ol günde elli çaşka kofe içipdir.

Kofesi öňüne getirilmedik halaty bolsa, bir gysym kofe dänesini aýasyny alyp owradyp agzyna atyp goýberipdir. Balzak «Kofe meniň durmuşumyň güýç çeşmesi» diýýän eken. Ýöne aşa köp mukdarda ulanýan aýy kofesi ýazyjynyň saglygyna düýpli zyýan ýetirip başlaýar. Ýaşaýyş-durmuş şertinde we iýip-içmek düzgünlerinde belli bir kadanyň bolmazlygy ýazyjyny döredijiliginiň iň bir kämil döwründe – elli bir ýaşynda aradan çykmagynyň birinji sebäbidir. Üpül-süpül geýinýänem we hapysaragam bolsa Balzagyň aýal-gyzlar bilen arasy saz bolupdyr. Eline düşen puly-da tarhandökerlik bilen sowmagy gowy görýän eken. «Şu gününi tapsa ertesini gaýgy etmän», begzadalar kimin ýaşamagyň gerekdigine ynanan ýazyjy kitaplaryndan guýlup duran düşewüdi ýerlikli ulanyp bilmändir we ömürboýy «ite bir sümek bergili» bolup ýaşapdyr.

(dowamy bar)...

Terjime eden: Has TÜRKMEN. Ýazyjy şahyrlaryň we alymlaryň terjimehaly